

Наталія БІГУНОВА,
orcid.org/0000-0002-9460-9700
доктор філологічних наук, професор,
завідувач кафедри теоретичної та прикладної фонетики англійської мови
Одеського національного університету імені І.І. Мечникова
(Одеса, Україна) natalbig@ukr.net

ІЛЛОКУТИВНА СКЛАДОВА МОВЛЕННЄВОГО АКТУ ПОХВАЛИ (НА МАТЕРІАЛІ СУЧАСНОГО АНГЛОМОВНОГО ХУДОЖНЬОГО ДИСКУРСУ)

Стаття присвячена висвітленню іллокутивної складової мовленнєвого акту похвали в сучасному англomовному художньому дискурсі. Похвала визначається як позитивно-оцінний мовленнєвий акт, об'єктом оцінки в якому є моральні й інтелектуальні риси, уміння і вчинки співрозмовника або іншої особи. Іллокутивна ціль витлумачується як намір, інтенцію адресанта, виражену тим чи іншим пропозиційним змістом та іллокутивною силою і спрямовану на певні зміни в поведінці адресата відповідно до цього наміру. В роботі використано контекстуально-інтерпретаційний аналіз для виявлення експлікованих та імплікованих інтенцій комунікантів як компонентів мовленнєвого акту в кожному контексті вибірки. Проведене дослідження свідчить про те, що мовленнєвий акт похвали є іллокутивно синкретичним актом, оскільки в ньому одночасно реалізуються дві або більше іллокуції, серед яких у кожному контексті слід розрізняти першорядні й другорядні. Автор доходить висновку про те, що основними іллокутивними цілями МА похвали є намір виразити свій емоційний стан за допомогою визнання дій і рис характеру об'єкта похвали (співрозмовника чи іншої особи) позитивними та бажання здійснити позитивний вплив на емоції реципієнта – об'єкта похвали. Другорядними іллокутивними цілями МА похвали в роботі визнано приховане бажання спонукати реципієнта – об'єкта похвали в подальшому до схожих станів або дій, тобто до тих, які послуговували приводом для похвали; намір пом'якшити критику співрозмовника або відмову похвалою на адресу співрозмовника; намір ввічливо змінити небажану або нецікаву тему, тобто пом'якшити зміну теми; намір захистити «обличчя» третьої особи від негативної оцінки з боку співрозмовника, яку мовець вважає несправедливою; приховане бажання дорікнути співрозмовнику шляхом вживання похвали третій особі, яка, на відміну від співрозмовника, володіє певними рисами, які позитивно оцінюються адресантом похвали.

Ключові слова: комунікативна ситуація, мовленнєвий акт, оцінка, похвала, іллокуція, іллокутивна ціль.

Natalia BIGUNOVA,
orcid.org/0000-0002-9460-9700
Doctor of Philological Sciences, Professor;
Head of the Department of Theoretical and Applied Phonetics of the English Language
Odesa I.I. Mechnikov National University
(Odesa, Ukraine) natalbig@ukr.net

ILLOCUTIONARY COMPONENT OF PRAISE SPEECH ACT (ON THE SAMPLES FROM MODERN ENGLISH FICTIONAL DISCOURSE)

The article focuses on the illocutionary component of praise speech act in modern English-language fictional discourse. Praise is defined as a positive evaluative speech act, the object of evaluation of which is the moral and intellectual traits, skills and actions of the interlocutor or a third person. An illocutionary aim is seen as intention of the addressee, expressed by one or another propositional content and illocutionary force and aimed at certain changes in the addressee's behavior in accordance with this intention. In the paper contextual-interpretive analysis has been applied to identify explicit and implicit intentions of communicators as speech act components in each context of the data. The carried out investigation has shown that praise speech act should be seen as an illocutionary syncretic act, since two or more illocutions are simultaneously realized in it, among which in each context one should distinguish between primary and secondary aims. The author concludes that the main illocutionary aims of praise speech act are the intention to express the speaker's emotional state by recognizing the actions and character traits of the object of praise (the interlocutor or another person) as positive and the desire to positively affect the emotions of the recipient – the object of praise. The secondary illocutionary aims of praise speech act have been identified. They are: a hidden desire to encourage the recipient – the object of praise to similar states or actions, i.e. to those that generated praise; the intention to mitigate the criticism of the interlocutor or refusal by praising the interlocutor; the intention to politely change undesired or uninteresting topic, i.e. mitigate the topic change; the intention to save the

«face» of the third person from negative evaluation by the interlocutor, which the speaker considers unfair; an implicit desire to reprimand the interlocutor by using praise to a third person who, unlike the interlocutor, owns certain traits that were praised by the speaker.

Key words: *communicative situation, speech act, evaluation, praise, illocution, illocutionary aim.*

Постановка проблеми. Зміна пріоритетів у сучасній лінгвістиці вбік антропоцентричного аспекту мовлення визначає затребуваність досліджень, в яких власне лінгвістичний аналіз поєднується з комунікативно-прагматичним. У фокусі уваги опиняється ситуація спілкування, соціальний та ситуативний статус комунікантів, їх фонові знання, комунікативні наміри.

Комплексне вивчення мовленнєвих актів у комунікативно-прагматичному ракурсі потребує врахування інтенційних, іллокутивних, пресупозиційних, імплікативних, модальних, оцінних та інших факторів.

Комунікативний або мовленнєвий акт, тобто висловлювання у його процесуальному аспекті, є основною (мінімальною) одиницею комунікації, функціонально цільним її фрагментом. Мовленнєвий акт є трирівневим утворенням: 1) по відношенню до мовних засобів, що використовуються в мовленнєвому спілкуванні – локутивний акт, тобто акт мовлення; 2) стосовно мети та умов здійснення процесу спілкування – це іллокутивний акт, тобто акт внесення до локуції певного сенсу та комунікативних намірів мовця; 3) стосовно результатів комунікативного взаємодії – це перлокутивний акт, тобто акт перетворення висловлювання засіб впливу на думки, почуття та вчинки слухачів.

Незважаючи на те, що всі складові мовленнєвого акту злиті в реальному висловлюванні воедино, в теорії та практиці лінгвістичного аналізу мовленнєвих актів кожна з них виділяється та описується окремо. Особливе місце приділяється при цьому іллокутивній складовій мовленнєвого акту.

Термін «іллокутивний» (від lat. *il-* ‘в’, *loqui* ‘говорити’, тобто ‘дія, що здійснюється за допомогою говоріння’) ввів у практику досліджень мовлення Дж. Остін, який центральну роль відвів саме іллокутивній складовій у структурі мовленнєвого акту (Austin, 1973). На відміну від локутивного акту, внаслідок якого формується пропозиційний зміст мовленнєвого акту та перлокутивного акту, орієнтованого на результати мовленнєвої взаємодії комунікантів, іллокутивний акт є здійсненням мовцем дії за допомогою мови (Дж. Остін, Дж. Серль, Д. Вандервекен, П. Грайс, А. Вежбицька та ін).

Мета статті. Пропонована розвідка присвячена вивченню іллокутивної складової мовленнєвого акту похвали в англomовному художньому

персонажному мовленні. В роботі використано контекстуально-інтерпретаційний аналіз для виявлення експлікованих та імплікованих інтенцій комунікантів як компонентів мовленнєвого акту в кожному контексті вибірки.

Матеріал аналізу складає вибірка з 370 контекстів вираження похвали персонажами сучасного англomовного художнього дискурсу.

У нашому розумінні мовленнєвий акт похвали є позитивно-оцінним синкретичним актом, об’єктом оцінки в якому є співбесідник або особа, не присутня під час розмови, а предметом оцінки виступають моральні й інтелектуальні риси, вміння і вчинки співрозмовника або відсутньої при розмові людини, а також зовнішність чи манери відсутньої людини. Іллокуція похвали, на нашу думку, визначається, перш за все, об’єктом оцінки; той факт, чи спрямована похвали безпосередньо на самого співбесідника або на третю особу, є визначальним для інтенційної складової цього мовленнєвого акту.

Аналіз досліджень. Г.І. Приходько розуміє іллокутивність як комунікативно-функціональну або прагматичну змінну, що належить до рівня соціального спілкування партнерів і є однією із сторін соціальної діяльності, що знаходиться на зовнішній стороні мовного вираження. Дослідниця справедливо вважає, що іллокутивність як категорія процесу комунікації, що відображає характер способу мовця на слухача, співвідноситься з планом стратегічної реалізації конкретного комунікативного завдання, яке передбачає безпосередню участь комунікантів у процесі спілкування; ступінь упевненості одного з комунікантів щодо узгодженої взаємодії; оцінку реальності досягнення очікуваного результату; пріоритетний характер актуалізованих ініціатором дій та пов’язаних з ним прагматичних смислів (Приходько, 2017: 71-72).

Зарубіжними лінгвістами, які опікувалися іллокутивною природою похвали в останній чверті минулого століття, були Дж. Остін, Дж. Серль, Д. Вандервекен. Вітчизняні лінгвісти М. Гриншин, О. Дейчаківська, Ю. Микитюк, Н. Паламар звернулися до мовленнєвого акту похвали через кілька десятиліть: вже у XXI столітті. Проте, ані зарубіжні, ані вітчизняні ще не дійшли однозначної думки щодо належності похвали до конкретного типу МА.

В таксономії МА, запропонованій Дж. Остіном, похвала уналежнена до бехабітивів – актів суспільної поведінки (Austin, 1962). Дж. Серл наголошує на двоїстій природі похвали: з одного боку, вона експресивна, з іншого, похвала передбачає констатацію стану справ, тобто є констативом: «praise someone or something is to assert that a certain state of affairs that has to do with him or it is good while expressing approval of him or it» (Searle, 1969: 191). Д. Вандервекен розглядає похвалу як експресивний МА (Vanderveken, 1990: 215).

Здійснений українською дослідницею О. Дейчаківською аналіз мовленнєвих актів похвали, компліменту та лестощів, свідчить про їхню належність до класу експресивів – мовленнєвих актів, що виражають розуміння, співчуття, вибачення і спрямовані на зміну психологічного стану адресата (Дейчаківська, 2023: 134).

Українська дослідниця Н.І. Паламар загалом визначає похвалу як експресивний МА, проте, зазначає, що реалізація МА похвали як асертива є теж вірогідною. Більше того, Н. Паламар ставить цілком слушне питання про можливість статусу похвали як директива, суть якого полягає в спонуканні адресата до подальшого виконання дій, що заслуговують на похвалу (Паламар, 2013: 83). Дійсно, похвалу здебільшого застосовують, щоб стимулювати розвиток інших людей, у якому зацікавлені як мовець, так і адресат похвали. Напевне Р. Паріс першим наголосив, що адресант похвали посідає вище соціальне становище порівняно із адресатом і володіє компетенцією оцінювання (Paris, 1998). У цьому сенсі Ю. Микитюк справедливо зазначає, що похвалу насамперед вживають у ієрархічних відносинах, в яких адресат похвали підпорядковується іншій особі (батьки-діти, вчитель-учні, керівник-підлеглі) (Микитюк, 2012: 521). М. Гринишин теж вказує на соціальні обмеження похвали: хвалить мовець з вищим соціальним статусом чи роллю (Гринишин, 2009: 71).

Отже, адресант похвали вирішує, що можна вважати гідним похвали, а що ні. За досягнутими успіхами повинні іти слідом інші, які, як сподівається адресат, теж будуть відзначені похвалою. Так, одна похвала плекає надію на наступну похвалу, вона фіксує одночасно рівень досягнень адресата, нижче якого тепер йому опускатися не слід. Більше того, як вказує Р. Паріс, «соціальна влада адресанта похвали над адресатом (похвалить – не похвалить?) разом із непередбачуваністю кваліфікації часто сприймаються адресатом як джерело певного оцінного свавілля і зміцнюють в ньому почуття залежності від суб'єкта оцінки» (Paris, 1998: 165).

Отже, іллокутивна складова мовленнєвого акту похвали видається досі незаповненою лакуною у дослідженні феномену похвали. Більше того, цей аспект визначається також спрямованістю похвали на співбесідника або на іншу особу, що теж потребує детального аналізу.

Виклад основного матеріалу. Наші власні спостереження над комунікативними контекстами похвали з англійського художнього дискурсу доводять правомочність віднесення МА похвали до *експресивів*, оскільки адресант має на меті передати власний емоційний стан мовця та вчинити емоційний вплив на слухача. З другого боку, не викликає сумнівів й *бехабітивний* характер похвали, адже вона беззаперечно є актом суспільної поведінки. Похвала постає і як *констатив*, адже вона є констатацією відношення мовця до рис певної особи. *Директивна* природа похвали теж наявна у багатьох контекстах, оскільки адресата імпліцитно спонукають до подальшого виконання певних дій. Таким чином, похвала має ознаки і експресиву, і констативу, і бехабітиву, і директиву. Її іллокутивна природа потребує вивчення у кожному комунікативному контексті з урахуванням всіх прагматичних факторів. Отже, виникає потреба виокремити та розмежувати *основні* та *другорядні* іллокутивні цілі мовленнєвого акту похвали.

Не визиває сумнівів той факт, що МА похвали відбувається з метою *вираження позитивної оцінки*. Ця мета наявна у всіх контекстах похвали. Адресант висловлює похвалу, тому що має на це право. Наприклад, суперінтендант поліції Девіот хвалить сержанта Макбета за гарно проведене розслідування, тобто предметами оцінки слугують професійні риси Макбета:

The phone rang in the police station office. Hamish went to answer it. It was Superintendent Peter Daviot from Strathbane. "Well done, Hamish", he cried.

"Thank you," said Hamish modestly. "I was just doing my job" (Beaton, 2011: 156).

Крім того, у наведеному контексті слід виокремити ще одну іллокутивну складову, зумовлену статусною нерівністю співбесідників: імпліцитне бажання *спонукати слухача в подальшому до схожих станів або дій*, тобто до тих, які послуговували приводом для похвали. Отже, похвала є оцінкою зусиль реципієнта, вона стимулює, здійснює вплив, що надає підстави говорити про директивний характер МА похвали.

Інваріантною метою адресанта похвали, пов'язаною з експресивною природою цього акту, є бажання *передати власний емоційний стан мовця та здійснити позитивний вплив на емоції адресата*. Звісно, позитивний вплив на

емоції адресата можливий за умови, що об'єкт похвали та реципієнт повідомлення співпадають. Мовець виплескує власні позитивні емоції, висловлюючи похвалу, коли відчуває подяку до адресата – реципієнта похвали, що можна спостерігати у наступному прикладі, коли Расел відчуває вдячність до Іді за те, що вона вже зробила для його сім'ї і за те, що збирається зробити. Отже, лунає щира похвала як намір мовця передати власний емоційний стан:

'I think,' Edie said, 'I'll just stay down here for a bit'.

Russell, filling his nightly glass of water at the sink, turned round.

'Really?'

'Yes,' she said, 'I'm tired but not tired. I couldn't sleep yet. I'll just stay down here and revel'. Russell turned the tap off. 'Would you like me to stay with you?' She shook her head.

'Sure?'

'Sure,' Edie said.

He came across the room to where she was leaning against the cooker, and bent a little, to look into her face. 'You were quite, quite amazing'. She looked down. 'Thank you'.

He put the hand not holding the tumbler under her chin.

'Look at me'.

Edie raised her chin an inch.

'You were absolutely wonderful and I am unspeakably proud of you' (Trollope, 2008: 94).

Наведемо ще один типовий приклад похвали, поєднаної з подякою на адресу співбесідника:

"My daughter tells me there's a good Italian restaurant in the village," said Mrs Trask. "We would be honoured if you would join us for dinner tonight. I owe you a great debt of thanks. If it had not been for your intelligence and capability, my poor daughter might still be under suspicion of murder."

"She was never that," said Hamish, although her words were balm to his soul so recently wounded by Priscilla (Beaton, 2014: 81).

У наведеному контексті теж спостерігаємо вираження позитивної оцінки як виплеск позитивного емоційного заряду мовця.

Похвала співбесіднику може бути викликана бажанням пом'якшити критику, заспокоїти та підбадьорити адресата-об'єкта оцінки и тим самим зберегти його «обличчя». Наприклад, співчуття до співрозмовника, бажання його підбадьорити спостерігаємо в комунікативній ситуації, коли хазяйка повертається додому і бачить, що полиці, які встановлював її знайомий у неї в кімнаті, розміщені криво і хаотично: вона намага-

ється приховати свій жах і відчай, щоб не скривдити майстра, і хвалить його за роботу, перш ніж попросити, щоби він все переробив:

"What do you think?" said Gary, proudly nodding at his handiwork.

"They're great! They're great!" I gushed, feeling mouth going into funny tight shape. "There's just one little thing. Do you think you could make it so the supports are all in line with each other?"

Shelves, in fact were put up in mad asymmetrical manner with supports here, there and everywhere, different on each layer (Fielding, 2000: 32).

У наступному контексті Чарміян, яка не дуже любить місіс Петігрю, тим не менш, випереджує критику на її адресу похвалою її мужності:

'Have you had asthma before, Mabel?'

'It is not asthma. It's just a little chest trouble.' Mrs Pettigrew's face was less alarmingly red. She breathed slowly and deeply after her ordeal, and lit a cigarette.

'You have great courage, Mabel,' Charmian observed, 'if only you would employ it to the proper ends. I envy your courage' (Spark, 2010: 89).

Звісно, похвала у останніх двох контекстах є порушенням умов щирості, проте, вона слугує засобом запобігання конфліктів та збереження гарних стосунків з адресатом.

У наступному епізоді похвала співбесіднику висловлена з ілюкутивною метою пом'якшення відмови:

'Now listen, I'll make you a fair offer. I can see you're interested in this film. Now I'll sell you the whole thing--film we've made up to date, artists' contracts, copyright of scenario, everything for five hundred quid. Then all you have to do is to finish it off and your fortune's made and I shall be cursing for not having held on longer. How about it?'

'It's very good of you, but really I don't think I can afford it at the moment.' (Waugh, 2012: 101).

Похвала також може бути застосована мовцем з метою змінити небажану або нецікаву тему. Наприклад, Філ намагається зупинити балакучого Стіва і змінити тему, проте, правила ввічливості вимагають пом'якшення такого переривання, для чого він вдається до похвали:

Phil crash-landed himself back in front of his pint, to find Mike still on about holidays. «What you're saying about last-minute flights is all very well, Steve, but the problem with self-catering ...» (Butlin, 2007: 86).

Втім, використання похвали для пом'якшення критики, відмови та захисту «обличчя», на нашу думку, слід віднести до її другорядних ілюкутивних цілей.

Якщо похвала спрямована не на співрозмовника, а на відсутню в момент бесіди людину, це не передбачає виконання мовцем ролі ретранслятора. Похвала, адресована третій особі, як правило, слугує засобом вираження позитивних емоцій адресанта похвали, пов'язаних з певним об'єктом, наприклад, з бойфрендом доньки:

'And he's terribly shy. I'm not sure – he's ever had a real girlfriend before'.

'He's a nice boy,' Russell said. 'An honest boy'.

'So you don't mind—'

'Mind?'

'You don't mind if Lazlo and I move out to live together?'

Russell leaned forward.

'No, Rosa, I don't mind. I'm very pleased for you' (Trollope, 2008: 141).

В наведеній нижче ситуації похвали третій особі можна говорити про звільнення суб'єкта мовлення від емоційного перевантаження, про вербалізацію емоцій захоплення і радості: такі емоції визиває нова подружка Поппі у його приятеля:

"She's the sweetest little thing, and she's miles better than anyone you've ever been with" (Cox, 2009: 232)

Якщо третя особа стала об'єктом негативної оцінки, у одного з комунікантів може виникнути бажання захистити її. Саме так трапляється, коли Керолайн насміхається над Кресідою, яка грає в теніс, а Патрік захищає Кресіду від несправедливої критики:

Caroline was watching Cressida critically.

"She thinks she's in bloody Wimbledon or something", she said disparagingly. "Very funny. Just look at her," she persisted, watching as Cressida neatly put away a backhand volley. "Thinks she's a bloody pro".

"She's got a nice technique," said Patrick. "We could all learn from her" (Wickham, 1996: 82).

Отже, наведена комунікативна ситуація демонструє іллокутивну силу захистити «обличчя» третьої особи від негативної оцінки з боку співрозмовника, яку мовець вважає несправедливою.

Схожу ситуацію спостерігаємо, коли Дікі вступається за дівчину, про яку несправедливо зневажливо відгукнувся його друг:

"Look! She's a kid with a crush. I've never been interested in her and I never will be. So if you don't mind, let's just leave it at that!"

Dickie shrugged, "okay, if that's the way you want it, but I think you're a fool. Here's this lovely girl throwing herself at your feet and you can't even see her for what she is" (Cox, 2009: 233).

Похвала третій особі, так само як і похвала співбесіднику, може *випереджувати відмову*, як демонструє бесіда молодій парі Кейт та Барна. На прохання Кейт надати притулок її подрузі Розі на місяць, Барн відповідає відмовою, яку пом'якшує похвалою на адресу Розі:

'She's my best friend and she's on her absolute uppers'.

'I'm your best friend'.

'My best woman friend'.

'You said,' Barney pointed out, 'that she's got no money'.

Kate shut her eyes again. 'Please, Barn'.

He moved round the bed so that he could sit close to her on the edge. 'I just want you to myself'.

'I know'.

'And although I like Rosa, I do, I don't quite like her enough to want to live with her' (Trollope, 2008: 23).

Нарешті, похвала на адресу третьої особи може бути спричинена *наміром дорікнути співрозмовнику* або закликати його до такої поведінки, за яку вихваляють іншу особу. Така похвала є непрямим мовленнєвим актом докору. Наприклад, Пріцилла, яка колись була нареченою Хейміша, розірвала з ним стосунки, оскільки він не має жодних амбіцій: працює простим констеблем, відмовляється від пропозицій підвищення та переїзду до міста, прагне одного: залишитися у своєму рідному селі і жити простим життям. Тому Пріцилла вихваляє іншого молодика, який заробляє «купу» грошей та є дуже успішним:

"Heard from that Burlington fellow?" he asked.

"Mmm? Oh, yes, he writes and phones regularly.

He seems to be making tons of money".

"And you like that?"

"I admire successful people, and talking about success, how's the case going, Sherlock?" (Beaton, 2012: 61).

Така похвала має імпліцитну іллокутивну силу докору.

Висновки. Комунікативно-прагматичні характеристики – це все те, що визначає породження і сприйняття того чи іншого типу мовленнєвого утворення: це «ментальна основа» мовленнєвої взаємодії: ситуація спілкування, статус та інтенції комунікантів, рівень їх фонових знань та ін. Розгляд комплексу комунікативно-прагматичних характеристик мовленнєвого акту похвали дозволяє знайти пояснення більшості характерних для нього рис.

Іллокутивна складова мовленнєвого акту – це сукупність компонентів значення різнорівневих мовних засобів, що виконують дейктичну функ-

цію по відношенню до факту реалізації мовцем іллокутивного акту певного виду або типу у конкретній комунікативній ситуації. Іллокутивну ціль необхідно розуміти як намір, інтенцію адресанта, виражену тим чи іншим пропозиційним змістом та іллокутивною силою і спрямовану на певні зміни в поведінці адресата відповідно до цього наміру.

Об'єктом оцінки в МА похвали є моральні й інтелектуальні риси, уміння і вчинки співрозмовника або іншої особи. Мовленнєвий акт похвали постає іллокутивно синкретичним актом, оскільки в ньому одночасно реалізуються дві або більше іллокуції, серед яких у кожному контексті слід розрізняти першорядні й другорядні.

Основними іллокутивними цілями МА похвали, на нашу думку, є такі:

– намір виразити свій емоційний стан за допомогою визнання дій і рис характеру об'єкта похвали (співрозмовника чи іншої особи) позитивними;

– бажання здійснити позитивний вплив на емоції реципієнта – об'єкта похвали.

Другорядними іллокутивними цілями МА похвали можуть бути наступні:

– приховане бажання спонукати реципієнта – об'єкта похвали в подальшому до схожих станів або дій, тобто до тих, які послуговували приводом для похвали;

– намір пом'якшити критику співрозмовника або відмову похвалою на адресу співрозмовника;

– намір ввічливо змінити небажану або нецікаву тему, тобто пом'якшити зміну теми;

– намір захистити «обличчя» третьої особи від негативної оцінки з боку співрозмовника, яку мовець вважає несправедливою;

– приховане бажання дорікнути співрозмовнику шляхом вживання похвали третій особі, яка, на відміну від співрозмовника, володіє певними рисами, які позитивно оцінюються адресантом похвали.

Визнаємо, що адресант похвали може мати на меті й інші цілі. Ставити крапку на наданому у межах цієї статті переліку іллокуцій не слід. Сподіваємося, що пропонується розвідка може спонукати дослідників до подальшого комунікативно-прагматичного аналізу іллокутивної складової у художніх та інших контекстах вираження похвали. Уваги потребують другорядні іллокутивні цілі адресантів похвали, зокрема шляхи використання похвали як засобу маніпуляції співрозмовником.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гринишин М. Оцінні мовленнєві акти в асиметричних ситуаціях спілкування. *Вісник Львівського університету : Серія філологічна*. Львів: Львівський нац. ун-т ім. І. Франка, 2009. Вип. 46, ч. 1. С. 70–78.
2. Дейчаківська О. Диференціація мовленнєвих актів компліменту, похвали і лестощів виражених предикативними прикметниками. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки*. № 202, Кропивницький: Центральноукраїнський державний пед. ун-т імені В. Винниченка, 2023. С. 130–135.
3. Микитюк Ю. Відмежування компліменту від суміжних мовленнєвих актів. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки (мовознавство)*. Кропивницький: Центральноукраїнський державний пед. ун-т імені В. Винниченка, 2012. Вип. 105 (2). С. 519–524.
4. Паламар Н. І. Типологічні ознаки мовленнєвого акту похвала. *Вісник Львівського університету. Серія : Іноземні мови*. Львів, 2013. Вип. 21. С. 82–88.
5. Приходько Г.І. Оцінні мовленнєві акти в типології мовленнєвих актів. *Львівський філологічний часопис*. № 1. Львів, 2017. С. 71–74.
6. Austin J.L. *How to Do Things with Words*. Oxford: Oxford University Press. 1962, 1973. 329 p.
7. Beaton M.C. *Death of a perfect wife*. London: Grand Central Publishing, 2012. 172 p.
8. Beaton M.C. *Death of a glutton*. London: Grand Central Publishing, 2014. 205 p.
9. Beaton M.C. *Death of a Travelling Man*. London: C & R Crime, 2011. 240 p.
10. Butlin R. *No more angels*. Surrey, Croydon: Bookmarque Ltd, 2007. 207 p.
11. Cox J. *Divorced and Deadly*. London: Harper Collins Publishers, 2009. 240 p.
12. Fielding H. *Bridget Jones: The Edge of Reason*. London: Picador, 2000. 422 p.
13. Paris R. *Stachel und Speer. Machtstudien*. Frankfurt & Suhrkamp Verlag, 1998. 225 s.
14. Searle J. R. *Speech Acts*. Cambridge: Cambridge University Press, 1969. 306 p.
15. Spark M. *Memento Mori*. London: Virago, 2010. 226 p.
16. Trollope J. *Second Honeymoon*. Boston: Bloomsbury USA, 2008. 338 p.
17. Vanderveken D. *Meaning and Speech Acts. Principles of Language Use*. Cambridge : Cambridge University Press, 1990. P. 201–222.
18. Waugh E. *Vile Bodies*. Glasgow: Little, Brown and Company, 2012. 303 p.
19. Wickham M. *The Tennis Party*. London: Black Swan, 1996. 336 p.

REFERENCES

1. Hrynyshyn M. (2009) Otsinni movlennievi akty v asymetrychnykh sytuatsiakh spilkuvannia. [Evaluative speech acts in asymmetric communication situations] *Visnyk Lvivskoho universytetu : Serii filolohichna.* – Bulletin of Lviv University, 46. 1. 70–78. [in Ukrainian].
2. Deichakivska O. (2023) Dyferentsiatsiia movlennievkykh aktiv komplimentu, pokhvaly i lestoshchiv vyrazhenykh predykatyvnykh prykmetykamy. [Differentiation of speech acts of compliment, praise and flattery expressed by predicative adjectives] *Naukovi zapysky. Serii: Filolohichni nauky.* – Scientific notes. Philological Sciences, 202. 130–135. [in Ukrainian].
3. Mykytiuk Yu. (2012) Vidmezhuвання komplimentu vid sumizhnykh movlennievkykh aktiv. [Distinguishing a compliment from related speech acts] *Naukovi zapysky. Serii: Filolohichni nauky (movoznavstvo).* – Scientific notes. Philological Sciences (Linguistics), 105 (2). 519–524. [in Ukrainian].
4. Palamar N. I. (2013) Typolohichni oznaky movlennievoho aktu pokhvala. [Typological features of the speech act of praise] *Visnyk Lvivskoho universytetu. Serii : Inozemni movy.* – Bulletin of Lviv University. Series: Foreign languages, 21. 82–88. [in Ukrainian].
5. Prykhodko H.I. (2017) Otsinni movlennievi akty v typolohii movlennievkykh aktiv. [Evaluative speech acts in the typology of speech acts] *Lvivskyi filolohichni chasopys.* – Lviv philological Bulletin, 1. 71–74. [in Ukrainian].
6. Austin J.L. (1973) *How to Do Things with Words.* Oxford: Oxford University Press.
7. Beaton M.C. (2012) *Death of a perfect wife.* London: Grand Central Publishing.
8. Beaton M.C. (2014) *Death of a glutton.* London: Grand Central Publishing.
9. Beaton M.C. (2011) *Death of a Travelling Man.* London: C & R Crime.
10. Butlin R. (2007) *No more angels.* Surrey, Croydon: Bookmarque Ltd.
11. Cox J. (2009) *Divorced and Deadly.* London: Harper Collins Publishers.
12. Fielding H. (2000) *Bridget Jones: The Edge of Reason.* London: Picador.
13. Paris R. (1998) *Stachel und Speer. Machtstudien.* Frankfurt & Suhrkamp Verlag.
14. Searle J. R. (1969) *Speech Acts.* Cambridge: Cambridge University Press.
15. Spark M. (2010) *Memento Mori.* London: Virago.
16. Trollope J. (2008) *Second Honeymoon.* Boston: Bloomsbury USA.
17. Vanderveken D. (1990) *Meaning and Speech Acts. Principles of Language Use.* Cambridge : Cambridge University Press, 201–222.
18. Waugh E. (2012) *Vile Bodies.* Glasgow: Little, Brown and Company.
19. Wickham M. (1996) *The Tennis Party.* London: Black Swan.